

ACTUALITATS

OPINIÓ

Divagacions després de l'escola d'estiu (I)

Josep M. Figueres*

M'ha calgut fer un curs d'estiu, d'aquests intensius de tres hores diàries que permeten força contacte amb la soferta classe dels ensenyants, que reben pressions per totes bandes, dels pares i dels alumnes, de la inspecció i de la direcció, de l'Administració i fins i tot dels jutjats, com va succeir amb el cas de la mort fora d'hores lectives. Els alumnes, tots professors de secundària, eren —són— molt responsables, el seu nivell m'ha sobtat en relació amb l'obligatorietat i la troncalitat que obliga els estudiants universitaris a copiar sense parar per tot seguit memoritzar i oblidar quan ha obtingut l'aprobat o la nota. M'ha recordat allò tan bonic d'aprendre i no ensenyar, és a dir, que és l'alumne qui aprèn i no el professor qui ensenya. Els alumnes que tenia, els professors, no anaven per l'aprobat o la nota, era la puresa del coneixement, quina felicitat pel qui està parlant tres hores seguides!

He vist la curiositat intel·lectual, el debat ideològic i també, per què no, el cansament d'un curs amb unes merescudes vacances a les portes, dos mesos que seran només una pausa simple, a primària encara és pitjor: colònies, convivències, etc., i l'acord econòmic al qual recentment s'ha arribat em sembla d'allò més just i pertinent. Recordo el cas de la professora, potser és un cas límit, que va haver de reduir la jornada a la meitat, amb la meitat d'un sou ja escàs, atenent que havia de ser al centre gairebé tretze hores, de les nou del matí al vespre, perquè no tenia l'horari seguit i per tant les hores mortes enmig de les lectives no computaven. En altres casos, l'abandó és la solució fàcil, el cansament produït per una tensió constant obliga a fer un replantejament. Un mestre veí feia una llarga jornada i gairebé tres hores de transport diari, i ho va deixar córrer; tot i que li agradava, no tenia possibilitat d'obtenir plaça a la vora i va passar a dirigir una emissora de ràdio. Ara treballa les mateixes hores però no arrossega aquell cansament. Sovint l'observador només veu el que li sembla, i les reunions fora d'hores, la preparació de classes, quants diumenges enterrats! La correcció d'exàmens i proves diverses, etc. són el contrapunt a una labor mal pagada, no gaire ben vista socialment —en quin punt del rànquing és? quants infants volen ser professors a diferència de banquers o financers?— i que ens cal modificar si volem tirar endavant globalment, si encara pensem que l'ensenyament és l'eina per transformar la societat.

El regeneracionisme així ho creia. Solució: l'ensenyament. A finals del segle passat, diversos pensadors notables, d'Almirall a Costa, indiquen que ha de ser la il·lustració de les masses el que possibilitarà un creixement i millorament de la societat. Només amb la necessària qualitat i extensió de l'ensenyament es podrà aconseguir la millora social. Aquest era un programa ideal. Però la predicció no es va complir, talment com el mateix Almirall escrivia que arribaria el declivi de la burgesia i l'enfilament de la classe obrera fins que "haurà sonat l'hora de la redempció dels qui avui van dessota", i la situació de les classes subalternes al Tercer Món recorda la de la industrialització del XIX als països del primer món. ■

* Josep M. Figueres és historiador, professor a la UAB i professor de la XIX Escola d'Estiu del CODLFLCC